

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:30

Fredagen den 11 april

§ 1 Utrikesfrågor

Utrikesminister Maria Malmer Stenergard

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 17 mars 2025**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 14 april 2025**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämnden inleder nu sitt sammanträde. Vi hälsar statsrådet och chefen för Utrikesdepartementet hennes excellens utrikesminister Maria Malmer Stenergard med medarbetare hjärtligt välkomna.

Vi börjar med återrapporten.

Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! God morgon! EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering från rådets möte den 17 mars, och jag har inget att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Rådets nästa möte hålls på måndag i Luxemburg. På dagordningen står Aktuella frågor och fyra diskussionspunkter: Rysslands angrepp mot Ukraina, situationen i Mellanöstern, inklusive Syrien, relationen mellan EU och Afrika samt västra Balkan.

Den höga representanten väntas som vanligt ta upp olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Även om ståndpunkt om dessa frågor inte förankras formellt i riksdagen vill jag säga ord om vad vi tror kan komma att tas upp.

Vi har fått information om att den höga representanten har för avsikt att lyfta upp situationen i Armenien och Azerbajdzjan. Armenien har nyligen meddelat att man godtar och står redo att skriva under Azerbajdzjans senaste förslag till fredsavtal. Därmed accepterar Armenien Azerbajdzjans krav att pågående internationella rättsprocesser från båda länder ska läggas ned samt att ingen tredjepartsnärvaro ska tillåtas längs den gemensamma gränsen. Azerbajdzjan har dock avböjt Armeniens

förslag om att underteckna fredsavtalet snarast möjligt och kräver fortsatt att Armenien först stryker referenser i sin konstitution om ett återförenande med Nagorno-Karabach.

Det är viktigt att EU upprätthåller stödet för normaliseringsprocessen och välkomnar Armeniens kompromissvilja. Regeringen kommer att verka för att fortsätta att stödja Armeniens stabilitet och motståndskraft, i synnerhet inom gränsskydd och bemötande av hybridhot.

Vidare vill regeringen att EU uppmuntrar Azerbajdzjan att utan dröjsmål underteckna det överenskomna fredsavtalet. EU bör upprätthålla ett konstruktivt engagemang i Azerbajdzjan och visa vilja till en nystart i de bilaterala relationerna. Samtidigt bör EU skicka tydliga budskap om att en eskalering mot Armeniens territorium skulle få allvarliga konsekvenser för relationen till EU.

EU:s observatörsinsats EUMA har fortsatt en viktig roll att fylla. I det fall att ett undertecknat och ratificerat avtal förbjuder EUMA:s närvaro längs gränsen bör EU stå redo att anpassa insatsens mandat utifrån fredsavtalet. Sverige är ett av de länder som bidrar med flest experter till insatsens personal.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Rysslands aggression mot Ukraina.

Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Under denna första diskussionspunkt kommer Ukrainas utrikesminister Andrij Sybiha att delta över videolänk i början av mötet.

Diplomatiska ansträngningar pågår för att nå en vapenvila. Medan Ukraina tydligt har visat att man är redo för fred har Ryssland ställt upp omöjliga villkor som visar att Putin inte är redo att förhandla i god tro.

Den senaste månaden har Ryssland intensifierat sina attacker mot ukrainska städer. Den 6 april genomförde Ryssland den enskilt dödligaste attacken mot barn under hela kriget, mot ett bostadsområde i Kryvyj Rih, där 20 personer, varav 9 barn, omkom.

Vi måste undvika en situation där Moskva tillåts trycka på för ytterligare eftergifter. Regeringen verkar för att Ukraina och Europa involveras fullt ut i de diplomatiska ansträngningar som nu pågår. Det är Ukrainas beslut att avgöra vilka villkor för fred som är acceptabla. Det är centralt att USA förblir engagerat i europeisk säkerhet samtidigt som Europa behöver ta ett större ansvar för Ukrainas och Europas säkerhet.

EU och medlemsstaterna måste öka och skynda på leveranserna av det militära stöd som Ukraina akut behöver. Regeringen verkar för att snarast ta vidare arbetet med den höga representantens initiativ, som i ett första steg fokuserar på att förse Ukraina med 2 miljoner artillerigranater under 2025 för att möta Ukrainas mest omedelbara behov.

Sverige tar sitt ansvar. Den 31 mars presenterade regeringen sitt senaste militära stödpaket värt 16 miljarder kronor, vilket är Sveriges största stödpaket sedan Rysslands fullskaliga invasion. Regeringen anser att EU och våra partner bör gå vidare och använda grundkapitalet i de immobiliserade ryska centralbankstillgångarna till förmån för Ukraina. Vi

bedömer att det går att skapa förutsättningar för sådana steg i enlighet med folkrätten och EU-rätten. Vi anser att tiden är inne och uppmanar kommissionen att snarast lägga fram konkreta förslag om hur detta kan göras.

Den senaste utvecklingen understryker hur viktigt det är att gå framåt i Ukrainas EU-närmande. Ukraina och Moldavien har gjort betydande reformframsteg inom ramen för EU-anslutningsprocessen. Regeringen fortsätter att verka för att konkreta steg tas i anslutningsförhandlingarna och förespråkar att så många förhandlingskluster som möjligt öppnas under 2025.

Vår aktiva politik för att motverka Ryssland bedrivs på bred front. Regeringen driver på för att EU ska öka trycket mot Ryssland genom att omedelbart förbereda ett 17:e sanktionspaket med fler och skärpta åtgärder. Regeringen driver bland annat på för ytterligare konkreta åtgärder mot skuggflottan och de aktörer som möjliggör dess verksamhet liksom för ett totalt importförbud mot rysk LNG och ett sänkt oljepristak.

Regeringen vill fortsatt att EU ska införa så breda importtullar som möjligt mot Ryssland och verkar för att kommissionen ska presentera förslag om att utvidga importtullarna mot Ryssland så att de omfattar fler varor och sektorer.

Ryssland måste hållas ansvarigt för sina brott. Straffrihet är inget alternativ. Därför är det glädjande att viktiga framsteg nåtts vad gäller etablerandet av en särskild tribunal för Rysslands aggressionsbrott inom ramen för Europarådet, efter två års arbete i den kärngrupp där Sverige ingår.

Anf. 7 ANNA LASSES (C):

Ordförande! När det gäller denna fråga står vi alla på samma sida och stöder fullt ut regeringens linje.

Jag har dock en fråga som gäller Ungerns blockering. Jag tänker framför allt på processen för att Ukraina ska komma med i EU och förhoppningen att några steg i den riktningen ska kunna tas nu under Polens ordförandeskap. Vi ställde frågan i går och fick ett ganska luddigt svar. Vad tänker man göra åt Ungerns blockering? Vi har föreslagit att man kanske ska se över vetorätten, men det är en sak som bör diskuteras på lång sikt. Hur gör vi nu för att komma runt blockeringen?

Anf. 8 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för redogörelsen!

Vi står såklart också bakom ståndpunkten och delar regeringens syn på frågan. Jag tycker att det som utrikesministern uttryckte, att Moskva och Ryssland inte ska tillåtas att trycka på för ytterligare eftergifter, är särskilt viktigt. Uppmaningen till kommissionen att ta ytterligare initiativ om de immobiliserade tillgångarna tycker jag är otroligt bra och viktigt.

Sedan är vi verkligen överens om att en fredsprocess måste ske på Ukrainas villkor, och där vill jag göra ett medskick. Något som vi ser är otroligt viktigt är att fredsprocessen verkligen blir inkluderande för hela befolkningen, inte minst kvinnor. Vi ser att Sverige och EU har mycket att tillföra och bidra med i en sådan process. Det stöd som i dag ges till Ukraina har en könsrädd obalans. Krig sker ofta på mäns villkor, så även

freden. Därför är det otroligt viktigt att Sverige är drivande i att se till att kvinnor är med i fredsprocessen och att den sker på Ukrainas villkor.

Anf. 9 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag kan börja med det sista, som egentligen inte var en fråga. Jag håller verkligen med Alexandra Völker om att det ofta blir en könsmässig obalans i krig och konfliktsituationer och att det ofta är kvinnor och flickor som drabbas allra värst.

För att vara lite mer hoppfull kan jag berätta att jag för ett tag sedan träffade Ukrainachefen för UN Women, där vi är ordförande i år. Hon lyfte fram att vi gör väldigt mycket bra saker för kvinnor i Ukraina, inte minst när det gäller ekonomisk egenmakt, som kommer att vara viktig den dag man ska bygga upp landet. Där är det viktigt att även kvinnorna är med och hjälper till.

När det gäller Ungern delar jag Anna Lasses frustration. I mitt anförande kommer jag att särskilt ta upp Ungerns blockering. Vi har också vid flera tillfällen markerat mot Ungern, vars agerande är oacceptabelt. Det finns en diskussion som är mer intensiv nu än tidigare om hur man skulle kunna göra något, men det är som bekant inte alldeles enkelt. Vi utesluter naturligtvis inte några åtgärder för att komma vidare i dessa viktiga frågor.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Situationen i Mellanöstern, inbegripet Syrien.

Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! När det gäller dagordningens andra diskussionspunkt vill jag inleda med situationen i Israel och Palestina, inklusive Gaza. Sveriges och EU:s ståndpunkt är klar. Det är ytterst allvarligt att vapenvilan i Gaza har brutits och att de återupptagna striderna har resulterat i ett stort antal civila dödsoffer.

Regeringen är djupt kritisk till Israels beslut i början av mars att stoppa humanitära leveranser till Gaza. Tillsammans med EU påpekar vi att införseln av humanitärt stöd måste återupptas och elförsörjningen återupprättas. Medicinsk personal och sjuktransporter, som åtnjuter ett särskilt skydd enligt den internationella humanitära rätten, måste skyddas. Samtidigt måste naturligtvis också gisslan friges.

Detta var de budskap som jag framförde vid mitt besök i Israel och Palestina den 24–26 mars. Intrycket från mina möten är att situationen är svårare och mer spänd än någonsin. I samtal med palestinska och israeliska företrädare betonade jag att det är helt centralt att vapenvilan återupptas, att ett varaktigt slut på stridigheterna nås, att obehindrat humanitärt tillträde ges i Gaza och, naturligtvis, att alla i gisslan släpps fria. Slutligen behövs en fredsprocess som leder fram till en förhandlad tvåstatslösning.

Regeringen och EU välkomnar den arabiska återuppbyggnadsplanen. Regeringen vill se en fördjupad dialog och ett engagemang med regionala och internationella partner så att EU kan bidra till en långsiktig och hållbar lösning på konflikten. Här gör till exempel EU:s civila krishanteringsinsats

EUPOL COPPS, som jag också besökte, samt EUBAM Rafah ett viktigt arbete. Sverige bidrar med personal till båda insatserna.

2024/25:30
11 april

Regeringen ser med oro på den allvarliga utvecklingen på Västbanken med Israels utökade militära operationer, bosättnarvåldet, den fortsatta expansionen av bosättningar och demoleringen av palestinska hem. Under mitt besök i Israel tog jag upp med utrikesminister Sa'ar att Israel måste agera mot bosättnarvåldet. Regeringen fortsätter att agera för beslut om sanktioner mot ytterligare extremistiska bosättare. Regeringen verkar också för fler listningar av personer och enheter som stöder Hamas eller Palestinska islamiska jihad.

Sverige ställer sig bakom EU:s fortsatta stöd till och förväntningar på den palestinska myndighetens reformansträngningar, inklusive som ett sätt att stärka den palestinska myndighetens förmåga att på sikt agera också i Gaza.

Jag går nu över till Syrien. Situationen där förblir skör. Det är viktigt och välkommet att en övergångsregering finns på plats. Den inkluderar nu i viss utsträckning representanter för Syriens etniska och religiösa mångfald, något som regeringen och övriga EU tydligt har uppmanat till. Det är viktigt att alla delar av det syriska samhället, inklusive kvinnor, på ett genuint och trovärdigt sätt får medverka i den politiska övergångsprocessen.

En av de mest akuta uppgifterna för övergångsregeringen är frågan om ansvarsutkrävande. Vi var många som reagerade med bestörtning och avsky på det fruktansvärda våldet mot civila i början av mars. EU var tydligt i sitt fördömande. Därför är det bra och viktigt att Syrien har tillsatt en kommission och bjudit in FN för att utreda det inträffade. Detta måste dock leda till konkreta resultat. Förövarna måste ställas till svars. Alla syriers rättigheter behöver respekteras, oavsett deras etniska och religiösa bakgrund.

Regeringen verkar för att EU fortsätter att bidra till en positiv utveckling i Syrien. Detta behövs för att möjliggöra den stabilisering och återuppbyggnad som krävs för en fredlig och mer demokratisk utveckling och för att miljontals syriska flyktingar ska kunna återvända.

Detta inkluderar frågan om sanktionslättnader. Regeringen anser att fortsatta diskussioner bör föras utifrån de tydliga förväntningar EU har förmedlat till övergångsregeringen och utifrån den faktiska utvecklingen i landet. EU-positionen, så som den senast uttryckts i Europeiska rådets slutsatser, är tydlig. Som jag just nämnde handlar det om en fredlig och inkluderande politisk process som tillgodoser alla syriers rättigheter och om ansvarsutkrävande och övergångsrättvisa.

Regeringen ser med fortsatt oro på situationen i nordöstra Syrien – inte minst i ljuset av USA:s minskade bistånd. De fortsatta diskussionerna kring hur EU kan bidra är viktiga.

Anf. 12 DANIEL RIAZAT (V):

Till att börja med vill jag säga att vi står fast vid alla våra tidigare avvikande meningar.

Jag blir ändå lite förvånad – eller inte förvånad, för regeringen har under en längre tid visat att man inte tar de här frågorna på riktigt stort allvar. Vi har en situation där fler hjälparbetare och ambulansförare har blivit mördade än i något annat krig i världshistorien. Vi har en situation

där fler FN-arbetare har blivit mördade än någonsin sedan FN:s grundande.

Senast för bara några veckor sedan kom det fram att man har mördat 15 hjälparbetare, grävt ned dem för att dölja detta och därefter också attackerat dem som upptäckt detta. Jag undrar varför den här typen av massakrer och riktade terrorattacker – jag kan inte kalla det för något annat än terrorattacker – inte över huvud taget nämns av regeringen.

Hur många fler FN-arbetare måste bli dödade för att man ska sätta stopp för detta? Hur många fler journalister ska bli skjutna i huvudet? Detta är intressant. Man vittnar om att majoriteten av de hjälparbetare och journalister man hittar döda är skjutna i huvudet. När kommer den svenska regeringen att få nog av dessa saker?

Bara sedan förra gången EU-nämnden hade det här ärendet uppe har 1 500 palestinier blivit mördade, och 800 personer har blivit skadade. Det här är alltså de personer man har hittat. De människor som ligger under rasmassor inkluderas inte, och alla de människor som har blivit mördade och vi fortfarande saknar siffror på inkluderas inte.

Vi pratade i ett tidigare ärende om Ryssland och Ukraina, och där är vi alla överens om att man har dödat barn. Det är hundratals barn som har mördats sedan EU-nämnden hade sitt senaste sammanträde. Jag ska säga att jag inte hör samma uppgivenhet från utrikesministern när det gäller detta. Det gör mig lite oroad, för jag tänker att barn är barn och att det inte ska spela någon roll om de är araber, från Ukraina eller från vilket annat land som helst. Barn ska inte bli mördade. FN-arbetare ska inte bli mördade. Journalister ska inte bli mördade.

Det märks också tydligt hur olika man pratar. Exempelvis står det: ”Regeringen fortsätter att agera för beslut om sanktioner mot ytterligare extremistiska bosättare.” Sedan står det: ”Regeringen verkar för fler listningar av personer och enheter som stödjer Hamas eller Palestinska islamiska jihad.” Varför använda olika typer av språkbruk? Vi är alla med på att man ska ha listningar gentemot Hamas och Palestinska islamiska jihad. Men varför pratas det inte hårdare när det gäller frågan om bosättare? Det är en fråga jag har tagit upp flera gånger. Regeringen måste sluta prata om bosättare som snälla bosättare och extrema bosättare. Bosättningarna är i grunden illegala, och därmed är hela bosättarrörelsen illegal i grunden. Det är detta som måste till.

När det gäller patienter från Gaza har fortfarande inget initiativ tagits från EU till att hämta hem dem gemensamt. Vissa EU-länder har gjort detta, men det har inte gjorts gemensamt.

Jag vill också ta upp en till sak. Hur tänker utrikesministern agera kring det faktum att en person som är efterlyst för att ha begått brott mot folkrätten – alltså Netanyahu – kan komma till Ungern, ett land som varit ordförandeland i EU, utan att det blir några konsekvenser? Det blir inga konsekvenser för Ungern, utan man kan ta emot en person som är den högsta representanten för en stat som just nu begår folkmord. På vilket sätt tänker utrikesministern belysa detta?

När det gäller Syrien vill jag säga att jag tycker att det är anmärkningsvärt att vi har en Turkietledd fundamentalistisk regim som har tagit över Syrien. Fram till för några månader sedan kallades den för Isis. Nu är detta helt plötsligt ett öppet och demokratiskt styre som vi ser jättepositivt på. Jag förstår inte den logiken. Vi har bevittnat hur alawiter

och andra minoriteter de senaste månaderna har blivit behandlade som skräp. Det har också förekommit väldigt många dödsfall. Jag kan inte riktigt instämma i det här jättepositiva synsättet mot det nya styret.

Ser regeringen denna oro? Kommer ni att också tala om den oro som finns kring dessa minoriteter? Vi har facit i hand från de senaste månaderna. Det har inte blivit ett mer inkluderande samhälle.

Anf. 13 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag kommer att fokusera på två saker. Situationen är vad den är. Den är fruktansvärd, men jag fokuserar nu på vad vi kan göra åt den rent praktiskt.

Dels kan vi konstatera att det är Israel som har brutit vapenvilan. Det gäller inte bara mot Gaza, utan det sker ju attacker även mot Libanon och till viss del Syrien. Jag tänker att det nu är dags att dra den där gränsen som vi har pratat om när det gäller associeringsavtalet, för det måste ju vara det givna verktyget. Jag vill lyfta upp detta och fråga om det är på gång. Det borde det vara inom en mycket snar framtid – typ nu.

Sedan gäller det bosättarrörelsen och de två meningar som har varit uppe om sanktioner mot ytterligare extremistiska bosättare och att regeringen verkar för listningar. Vi har tidigare lyft fram att man inte bara bör lista de extremistiska bosättarna utan även de som stöttar dem – alltså framför allt beslutsfattare.

Mitt förslag, som jag tidigare har lyft fram, är att man just i detta praktiska exempel för in detta i meningen så att det blir: Regeringen verkar för fler listningar av personer och enheter som stöder Hamas, Palestinska islamiska jihad och den extremistiska bosättarrörelsen.

Så skulle man kunna göra rent praktiskt här. De två sakerna vill jag lyfta fram, och jag vill gärna lyssna till hur utrikesministern ställer sig till det här.

Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för föredragningen!

Jag instämmer i stort med de tidigare talarna. Det är verkligen en oerhört problematisk utveckling. Jag vill börja med att verkligen instämma med Centerpartiet i frågan om att det är Israel som har brutit vapenvilan. Den har inte bara brutits av oförklarliga skäl, som det framstår lite som i ståndpunkten. Det är en ganska viktig skillnad.

Jag instämmer såklart även i frågan om associeringsavtalet. Vi anser att det ska pausas. Det är ingenting nytt. Detta har lyfts upp tidigare, men frågan är verkligen inte mindre aktuell nu – snarare tvärtom.

Vi anser också att vi bör stoppa handel med varor från ockuperade områden. Det är också en ståndpunkt som vi har lyft fram tidigare, men jag vill vara noga med den även här.

När det gäller frågan om sanktioner kopplat till bosättarna instämmer vi med Centerpartiet. Utifrån den utveckling vi ser tycker vi att vi behöver utvidga sanktionerna mot politiska och militära beslutsfattare. Vi instämmer därför i Centerpartiets förslag om att utvidga sanktionerna i den riktningen. Vi ser också fram emot det svaret.

Gällande hjälparbetarna är det verkligen helt fruktansvärt. Det som har skett är ett väldigt tydligt krigsbrott, och det var ju en otroligt tydlig film. Man försökte först förneka det som hade hänt, men den här filmen visar

väldigt tydligt att det faktiskt var ambulanser med blåljus och tydliga markeringar som attackerades och lades ned i en massgrav. Vi menar att det bör tillsättas en oberoende internationell utredning om händelsen så att detta verkligen utreds ordentligt och de skyldiga kan lagföras.

Vi går vidare till Syrien. Jag tyckte att det var bra att utrikesministern lyfte upp kvinnors deltagande. Det är såklart en väldigt viktig fråga även i Syrien. Jag instämmer också med Vänsterpartiet om oron för minoriteterna. Vi hoppas såklart alla att Syrien är på väg i rätt riktning, och vi ska göra allt vi kan för att stötta landet i rätt riktning. Det finns dock flera oroväckande signaler, inte minst kopplat till minoriteter som alawiter, druser, kristna och kurder. Delar av konstitutionen, som att val enligt plan ska hållas om ungefär fyra år, är också väldigt oroväckande och egentligen oacceptabla signaler. Det måste ske allmänna val tidigare än så. Vi vet också av tidigare erfarenheter att om man har en sådan lång tidsgräns från början finns det risk att den skjuts fram ytterligare. Detta är otroligt viktigt. Om man ska utvecklas i en demokratisk riktning måste det också hållas val. Det är en otroligt viktig fråga.

Det humanitära behovet i Syrien är helt enormt. Ungefär 7,2 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp. Samtidigt är utvecklingen otroligt problematisk på flera sätt även när det gäller möjligheten att ge stöd. En sådan är såklart USAID och att det stödet minskar. Även UNRWA verkar i Syrien. Där har vi dragit bort stödet, vilket gör att UNRWA har mindre ekonomiska resurser.

När det gäller frågan om sanktioner i denna del blir det svårt. Jag förstår verkligen det. Man kan ju inte bara lyfta alla sanktioner, men man kan utveckla dem på ett smart sätt. Vi får till oss inte minst från Röda Korset – eller Röda Halvmånen – som står för ungefär 80 procent av biståndet i Syrien i dag att de har svårigheter att bedriva sitt humanitära arbete på grund av hur sanktionerna ser ut i dag. Jag skulle vilja lyfta upp den frågan och höra hur utrikesministern ser på den.

Mellanöstern har ju varit en stående punkt på dagordningen under ganska lång tid. Det har innefattat många olika länder. Den utveckling vi har sett i Mellanöstern under lång tid har skett på olika sätt och man får väl nästan uttrycka det som att det gått fram och tillbaka de senaste ett och ett halvt till två åren. Så var det innan också såklart, men ännu mer under den här tiden.

Vi tycker att utvecklingen i Turkiet är otroligt oroväckande. Vi anser att utrikesministern bör lyfta upp Turkiet på den här punkten, för det går inte att frikoppla Turkiet från det som sker i övrigt i den här regionen. Den utveckling vi ser nu när man har fängslat den ledande oppositionsledaren och fängslat journalister går i en väldigt oroväckande riktning. Vi anser att detta behöver tas upp på utrikesministerrådet nästa vecka.

Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag instämmer i det som framförts av tidigare talare från oppositionen. Jag kommer nog att återupprepa lite grann, men jag ska försöka vara snabb och snärtig i mina kommentarer.

Utöver det som framförts finns det en mening i tredje stycket som lyder: ”Regeringen är mycket kritisk till Israels beslut att stoppa humanitära leveranser till Gaza.” I ljuset av hela situationens allvar tycker jag att den är lite väl svag. Jag tycker inte att regeringen bara med ett

kritiskt öga ska se på, utan det här borde fördömas. Det borde vara en hårdare och mycket tydligare skrivning i den svenska ståndpunkten.

Jag instämmer som sagt i mycket av det som har sagts. Vi står bakom alla avvikande ståndpunkter som vi tidigare har fört fram. Vid dessa tillfällen har vi från Miljöpartiet också tagit upp associeringsavtalet, och regeringen har svarat att man ser det som en viktig plats för dialog. När man efter lång tid sedan fick till det här mötet kunde vi inte se att det blev ett särskilt starkt utfall av det. Det är en ganska svag plats för dialog och påverkan, som inte riktigt leder till att vi sätter tydlig press. Vi menar att vi absolut behöver pausa associeringsavtalet.

Jag instämmer som sagt i mycket av det som har sagts, också kring patienter från Gaza. Det skulle vara intressant att veta vad som görs på det området, vilka initiativ som finns och om det finns något som Sveriges regering också kan stötta.

Jag tror att jag håller där så länge och inväntar svar.

Anf. 16 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna.

Jag börjar med de 15 räddningsarbetarna. Det rapporterade dödandet av de 15 bistånds- och nödhjälpsarbetarna i Gaza är förfärande. Händelserna måste utredas ordentligt, och vi välkomnar också att Israel har avisat att så ska ske. Naturligtvis måste de ansvariga ställas till svars. Medicinsk personal och sjuktransporter åtnjuter enligt den internationella humanitära rätten ett särskilt skydd och måste skyddas.

Det enormt viktiga arbete som den humanitära personalen gör i Gaza under extrema förhållanden har kostat många hjälparbetare livet, precis som Daniel Riazat pekar på. Regeringen fördömer kraftfullt attacker mot hjälppersonal och fortsätter att upprepa att humanitär personal inklusive FN-personal ska skyddas och respekteras.

När det gäller skydd av journalister i Gaza är det naturligtvis helt oacceptabelt att journalister skadas och dödas i tjänsten. Detta är också regeringen tydlig med i en rad olika sammanhang.

För att sedan gå vidare till bosättningsarna är ju de illegala. Det är regeringen väldigt tydlig med. Men för att sanktionslista enskilda bosättare och organisationer måste man kunna koppla deras handlingar till systematiska övergrepp såsom våldsdåd mot civila. Kraven är här ganska höga, enligt den sanktionsregim som nu råder. Det är också därför vi ser ett så begränsat antal sanktionslistningar. Jag är dock i ståndpunkten tydlig med att vi vill att fler ska sanktionslistas.

Att bredda sanktionsregimen eller lägga till ytterligare listningskriterier skulle kräva enhällighet i rådet. Min bedömning är att det i dagsläget är svårt att uppnå.

Det har också kommit flera frågor om skadade patienter från Gaza. För att bistå i den minst sagt utmanande sjukvårdssituationen har Sverige bland annat gett extra stöd till Unicef, ICRC och UNFPA. Regeringen har även gett ansvariga myndigheter i uppdrag att genom EU:s civilskyddsmekanism donera medicinsk utrustning i form av bland annat ventilatorer, vilket resulterat i att Sverige donerat efterfrågat sjukvårdsmaterial till Egypten, som tar emot patienter från Gaza.

Med detta sagt utesluter regeringen inte att ta emot patienter för vård i Sverige. Vid varje tillfälle måste omständigheterna beaktas – vilka

lösningar som snabbast ger hjälp till behövande och dessutom hur vi bäst hjälper så många som möjligt. Jag konstaterar i sammanhanget också att EU BAM Rafah är en viktig del i att möjliggöra för svårt skadade patienter att få lämna Gaza för att få vård, inklusive på andra platser i regionen. Hittills har fler än 4 100 personer kunnat lämna Gaza. Sverige bidrar också med personal till den här insatsen, vilket är väldigt viktigt.

När det gäller Netanyahus besök i Ungern var jag väldigt tydlig när jag fick frågor i medierna när detta kom till vår kännedom: Det är allvarligt att Ungern har bjudit in en person som är föremål för ICC:s arresteringsorder. Agerandet är i strid med deras folkrättsliga förpliktelser, och alla 125 parter till Romstadgan – vilken ju som bekant är ICC:s grunddokument – är skyldiga att samarbeta med domstolen.

När det gäller minoriteters rättigheter i Syrien är regeringen väldigt tydlig med att alla syriers rättigheter måste skyddas och respekteras. Det är bland annat därför vi också betonar vikten av en ordnad, fredlig och inkluderande process där det syriska folket ges möjlighet att forma sin egen framtid och bygga ett fritt och mer demokratiskt Syrien. Processen måste ge utrymme för alla delar av det syriska samhället att delta, och detta är också EU:s huvudbudskap.

Det är absolut inte så, som Daniel Riazat antyder, att vi nu skulle betrakta detta som ett öppet och demokratiskt styre. Vi har uttryckt att det nu finns en möjlighet för det syriska folket att sluta lida på det sätt som man gjort under den tidigare fruktansvärda regimen. Det finns otroligt många frågetecken kring det nya styret. Bara det faktum att det endast finns en kvinna med i övergångsregeringen är allvarligt, liksom inte minst de övergrepp som vi sett den senaste tiden och som nu ska utredas av FN.

Jag tror att man ska vara enormt realistisk när man förhåller sig till det nya styret. Det är också därför frågan om sanktioner är så svår, som Alexandra Völker säger. Vi vill minska lidandet för civilbefolkningen i Syrien, och det kan sanktionslättnader bidra till. Men man ska inte heller gå för snabbt fram så att man inte kan ta tillbaka det man har gjort när man ser att styret inte agerar i enlighet med vad de sagt. Detta är genuint svårt, skulle jag säga.

Sedan noterar jag att vi har olika uppfattning när det gäller associeringsrådet, och det respekterar jag. Vi menar att bojkott inte är rätt väg. Vi har också, vill jag framhålla, tydliga regler som skiljer på produkter som kommer från bosättningarna.

Associeringsrådet hölls som bekant den 24 februari och var ett viktigt tillfälle för dialog och budskap om bland annat viktiga principfrågor såsom Israels folkrättsliga ansvar. EU:s gemensamma position inför mötet var tydlig i fråga om Israels ansvar i förhållande till den katastrofala humanitära situationen i Gaza liksom vikten av att respektera folkrätten. Jag underströk vikten av genomförande av vapenvila i Gaza, att det humanitära tillträdet måste öka och att samtliga gisslan, som hålls i förfärliga förhållanden av Hamas, måste släppas omedelbart.

Alexandra Völker ställde en fråga om val i Syrien – nu hoppas jag lite mellan de olika länderna beroende på hur frågorna kom. Nu fortsätter som bekant den övergångsprocess som ska ligga till grund för ett nytt Syrien – hoppas vi. I detta ingår bland annat att ta fram en ny konstitution och att hålla nationella val inom fem år. Det är positivt att det finns en tydlig tidslinje att utgå från.

För Sverige och övriga EU är det viktigt att det syriska folket, vilket som sagt har lidit under en brutal och auktoritär regim, nu får chansen att vara med och forma och bestämma sitt eget öde. Vi kommer naturligtvis att följa detta väldigt nära.

Som jag var inne på tidigare är den humanitära situationen i Syrien mycket svår och har så varit under lång tid. Sverige är en av de största givarna av stöd till civila som drabbats. Sedan 2011 har vi bidragit med mer än 4 miljarder kronor i humanitärt stöd till landets befolkning. Utöver betydande tjänster till humanitära aktörer såsom WFP, UNHCR och ICRC bidrog Sverige 2024 med 257 miljoner till humanitära insatser i Syrien.

Sveriges humanitära stöd fortsätter under 2025. I mitten av mars presenterade regeringen ett stödpaket på 120 miljoner. Vi betonar naturligtvis också vikten av humanitärt tillträde i hela Syrien.

Sedan vill jag betona, apropå Rebecka Le Moines fråga, att jag i ståndpunkten inte uttryckte mig så som sades. Det jag sa var att regeringen är djupt kritisk till Israels beslut i början av mars att stoppa humanitära leveranser till Gaza. Jag menar att vi därmed också uttrycker att vi är djupt kritiska och att vi ser väldigt allvarligt på detta.

Jag har haft möjlighet att träffa många av de biståndsorganisationer från FN som försöker vara verksamma i Gaza, bland annat UNRWA. De vittnar om fruktansvärda förhållanden. Regeringen är alltså väl medveten om detta och var också mycket tydlig i sitt budskap på rådsmötet. Vi är naturligtvis också tydliga i vår dialog med Israel.

Jag hoppas, herr ordförande, att jag därmed har svarat på alla frågor.

Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V):

För att förtydliga: När det handlar om associeringsavtalet står vi fast vid det vi har sagt sedan tidigare.

När det handlar om bosättarna vill jag också bara förtydliga: Även om jag håller med Anna Lasses tycker vi att bosättarrörelsen som sådan – eftersom vi vet att den som sådan uppmanar till attacker och liknande mot dem som bott där sedan tidigare – ska innefattas av sanktionerna. Det är där skiljelinjen går, om det nu finns en skiljelinje.

(ANNA LASSES (C): Nej.)

Då så. Då tycker vi lika i den frågan.

När det gäller frågan om formuleringen kritisk eller djupt kritisk tänker jag så här: Jag är djupt kritisk till att Ica höjer priserna på kaffe, till att hyrorna går upp och så vidare. Efter snart 2 år av pågående folkmord och snart 80 år av ockupation tycker jag att man kan uttrycka sig på ett lite mer allvarligt sätt. Om man inte kan göra det i en sådan situation, när kommer man att kunna göra det?

Detta anknyter också till frågan om Ungern. Vi har nu alltså ett medlemsland i EU som inte bara försöker sända dubbla signaler kring Ryssland, Ukraina och den frågan – alla i den här salen vet att de inte har varit en allierad i fråga om stödet till Ukraina – utan också de facto ställer sig bakom en person som har en internationell arresteringsorder på sig. Då räcker det inte att bara vara kritisk. Som sagt: Kritisk är man till att kaffepriserna går upp, typ.

Men vad blir nästa steg? På vilket sätt kommer Ungern att få möta

konsekvenser av detta? Hur kommer Sverige att verka för att Ungern ska få möta konsekvenser på grund av denna typ av handlingar? Hade detta accepterats om det hade handlat om andra världsledare som haft internationella arresteringsorder på sig och besökt ett EU-medlemsland? Jag tror inte det, och jag blir ganska orolig över den frågan.

Vi ska också komma ihåg det som Anna Lasses nämnde: Israel har dessutom attackerat flera andra länder. Vi pratar om Libanon. Vi pratar om Syrien. Också där attackerar man illegalt och går in i andra länders lufttrum mot internationella lagar. På vilket sätt får de här sakerna konsekvenser? Hittills har de inte fått det.

Det var lite förtydliganden. Annars står vi kvar vid alla våra avvikande ståndpunkter.

Jag instämmer också i det som Socialdemokraterna tog upp om Turkiet. Det är otroligt viktigt att det tas upp.

Anf. 18 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Tack för klargöranden och annat från utrikesministern, framför allt i fråga om minoriteter i Syrien. Jag hoppas att det också kommer att lyftas upp på ett bra sätt. Även detta med kvinnor är oerhört angeläget.

Tack också för klargörandet angående patienter och möjligheten att utnyttja de resurser som finns i regionen. Det är klart att det ibland kan vara bättre att transporteras en kortare bit än till Sverige, men det är bra att regeringen inte utesluter den möjligheten. Jag hoppas att den processen fortsätter.

Det var också intressant att ministern tog upp att hon träffat UNRWA på plats. Jag hoppas att detta så småningom leder till att regeringen beslutar att ta upp stödet till UNRWA igen – det är ett medskick.

Sedan kommer jag till de två saker där jag vill anmäla avvikande ståndpunkt. Som ministern sa har vi olika syn på associeringsavtalet. Jag menar att det behöver pausas nu. Jag vill dock också verkligen markera att detta inte handlar om en bojkott utan om att pausa ett associeringsavtal som ger förmåner för Israel. Jag tycker att det är högst rimligt att pausa detta.

I fråga om listningen sa ministern att det skulle krävas enighet. Så kan det vara. Men vi behöver komma vidare i detta, och då tycker jag att det är viktigt att Sverige verkar för en listning även när det handlar om dem som stöttar bosättarrörelsen. Därför vill jag anmäla avvikande ståndpunkt även om detta.

Det var alltså en avvikande ståndpunkt om associeringsavtalet och en om listning.

Sedan tänker jag att det nog vore bra att också ta upp Turkiet, men det är mer ett medskick.

Anf. 19 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Vi instämmer i de två avvikande ståndpunkter som Centerpartiet precis gav uttryck för.

Dessutom – som vanligt, höll jag på att säga – vill vi anmäla avvikande ståndpunkt i fråga om varor från ockuperade områden. Vi tycker att det är otroligt viktigt utifrån det rådgivande yttrandet från ICG.

Ytterligare en avvikande ståndpunkt är att vi tycker att det ska vara en oberoende internationell utredning av det som hände hjälparbetarna.

Så länge vi inte får bekräftat att regeringen tänker ta upp Turkiet vill vi dessutom anmäla som avvikande mening att vi tycker att det ska vara en del av den svenska ståndpunkten att ta upp Turkiet.

Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag inte svarade på frågan om Turkiet i det tidigare inlägget.

Vilken aspekt menade Alexandra Völker att man ska lyfta fram? De inrikespolitiska skeendena i bland annat Istanbul står inte på rådsdagordningen, utan i så fall gäller det snarare deras roll i Syrien.

Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Vi tänker att det hänger ihop. Den demokratiska utvecklingen i Turkiet får ju konsekvenser för deras agerande i exempelvis Syrien. Vi tycker alltså ändå att frågan om den demokratiska utvecklingen i Turkiet i relation till utvecklingen i regionen bör lyftas upp och att det är någonting EU behöver bevaka noga och vara väldigt tydligt kring för att putta Turkiet åt rätt håll.

Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Mina medarbetare gör bedömningen att det här inte är en fråga för FAC. Där får jag nog alltså hålla fast. Däremot är vi ju väldigt tydliga i våra dialoger med Turkiet med att Syriens territoriella integritet måste respekteras.

Det är två andra saker jag skulle vilja kommentera. Den ena handlar om det Daniel Riazat sa inledningsvis om barn. Där vill jag bara vara väldigt tydlig med att det är lika illa var än i världen barn dödas och lider. Det handlar om barn i Ukraina, barn i Gaza och barn i Sudan. Det återkommer vi till senare. Jag kan dela frustrationen över att man får olika uppmärksamhet beroende på var i världen man lever.

Slutligen: När det gäller Ungerns agerande i förhållande till Romstadgan är det heller ingen fråga som kommer att komma upp på FAC. Men jag har som sagt varit väldigt tydlig med vad regeringen tycker om detta.

Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill bara klargöra vilka avvikande ståndpunkter som Miljöpartiet vill ansluta till. Det handlar dels om det Centerpartiet fört fram om att pausa associeringsavtalet och om sanktioner och listningar, dels om det Socialdemokraterna fört fram om import från ockuperade områden.

Därutöver har Miljöpartiet anmält avvikande ståndpunkter tidigare när det här har tagits upp, och dem står vi givetvis fortfarande bakom.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Gäller det frågan om formuleringen ”mycket kritisk” i det tredje stycket, där utrikesministern har förtydligat sig?

Anf. 25 REBECKA LE MOINE (MP):

Nej. Jag tycker inte att det har tillmötesgåtts av att man säger ”djupt kritisk”, men jag vet inte exakt hur jag ska formulera den avvikande ståndpunkten kring detta.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Om en avvikande ståndpunkt ska anmälas – det är ju inte helt omöjligt att jag exempelvis skulle vilja ansluta till en sådan, eftersom jag tycker att det är viktigt med ett kritiskt språk – måste jag veta vad jag ska säga åt utrikesministern att hon ska säga på plats på mötet.

Anf. 27 DANIEL RIAZAT (V):

Jag tycker att det kan vara på sin plats att säga ”vi fördömer” och att vi anser att det här är ”oacceptabelt”. Jag ska läsa just den meningen så att jag inte säger fel. Ja, precis – man bör uttrycka det som att man fördömer det här och anser det vara oacceptabelt. Man kan tycka att det betyder samma sak, men jag tycker inte att det gör det.

Vi står bakom alla de avvikande ståndpunkter som Socialdemokraterna har anmält. Det får ordföranden också jättegärna göra.

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Jag kommer att prata engelska. Jag tror att vi håller fast vid vår formulering och översätter den.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Då tolkar jag det som att det finns avvikande ståndpunkter anmälda vad gäller bosätтарbiten och utvidgade sanktioner – trots att de kräver enighet – och kring associationsavtalet.

Jag tolkar det också som att det finns avvikande ståndpunkter kring huruvida man ska lyfta upp frågan om Turkiet. Från Centern var det ett medskick, men från S, V och MP var det en avvikande ståndpunkt.

Vad gäller varor från ockuperade områden och patienter från Gaza har det anmälts avvikande ståndpunkter från MP och V.

Anf. 30 DANIEL RIAZAT (V):

V och MP står även bakom alla sina tidigare anmälda avvikande ståndpunkter om permanent eldupphör och en rad andra frågor.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Då har vi klarat ut det. Med de avvikande ståndpunkterna konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till en annan del av världen. Nästa dagordningspunkt är Förbindelserna mellan EU och Afrika: omedelbara prioriteringar och strategiska utsikter.

Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Det är en välmatad dagordning. Den tredje diskussionspunkten handlar om EU–Afrika-relationen, omedelbara prioriteringar och strategisk utblick. Afrikas geopolitiska vikt ökar till följd av den tilltagande globala stormaktskonkurrensen. Många afrikanska länder

har sedan länge en nära relation till Kina.

Turkiet och länderna i Gulfen liksom Ryssland har också intensifierat sitt relationsbyggande i Afrika. Likväl är EU fortsatt Afrikas viktigaste partner, och i år är det 25 år sedan partnerskapet mellan EU och Afrikanska unionen inleddes. Ömsesidiga ansträngningar krävs för att bibehålla och utveckla relationen.

Det är viktigt att EU tillsammans med våra afrikanska partner fortsätter att försvara en regelbaserad världsordning. EU:s inställning till folkrättens grundläggande principer är tydlig, oavsett geografisk kontext. Det kommande utrikesministermötet i maj och toppmötet som planeras äga rum i höst mellan EU och AU är viktiga tillfällen för EU att kommunicera detta centrala budskap. Därutöver är det viktigt att EU och dess medlemsstater främjar relationerna genom regelbundna besök i afrikanska länder.

Sverige har en långvarig och nära relation till många afrikanska länder. Vårt historiska engagemang med betydande utvecklingssamarbete och omfattande humanitärt stöd utgör en ryggrad för vårt samarbete med Afrika.

Regeringen välkomnar att EU i likhet med Sverige eftersträvar bredare relationer, inklusive på handelsområdet. Potentialen för ekonomisk tillväxt i Afrika är betydande. Tillsammans med dess stora naturresurser, inte minst kritiska råvaror, placerar detta Afrika i centrum för en tilltagande rivalitet om resurser och tillgång till snabbt växande marknader. Det ligger i Sveriges och EU:s intresse att tydliggöra att det europeiska erbjudandet står sig väl i relation till våra konkurrenters. Det gäller bland annat inom ramen för Global Gateway-arbetet som syftar till att skapa förutsättningar för ökade investeringar och handel.

EU måste arbeta målmedvetet för att bidra till ett mer demokratiskt, fredligt och välmående Afrika med ökad respekt för mänskliga rättigheter. Detta utgör ett säkerhetspolitiskt och ekonomiskt intresse för Sverige och Europa. Det bidrar till en regelbaserad världsordning, stabiliserar vårt närområde och skapar möjligheter till ökad handel, tillväxt, jobb och välfärd. Det minskar också risken för konflikter och oroshärdar som påverkar migrationen.

I ljuset av att inbördeskriget i Sudan den 15 april pågått i två år väntas diskussionen beröra situationen i landet. Kriget mellan den sudanesiska armén och Rapid Support Forces med allierade miliser fortsätter med full intensitet och har skapat världens största humanitära kris med över 30 miljoner människor i behov av humanitärt stöd. Det ligger i Sveriges och EU:s intresse att motverka att krisen eskalerar ytterligare och skapar ännu mer regional instabilitet, laglöshet, våldsam extremism och massmigration.

Därtill är säkerheten i Röda havet en central angelägenhet. Sverige var förra året en av de största bilaterala givarna med ett stöd på totalt cirka 750 miljoner kronor, varav merparten är humanitärt stöd. Samtliga medlingsförsök sedan krigsutbrottet har varit fruktlösa. EU verkar aktivt för att uppnå en hållbar vapenvila, obehindrat humanitärt tillträde samt en fredlig lösning på konflikten. EU har sedan den 9 oktober 2023 en sanktionsregim för att öka påtryckningarna mot de stridande parterna, där nya listningsförslag nu diskuteras – något som regeringen välkomnar.

Anf. 33 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för redogörelsen!

Jag tycker att det är väldigt bra att relationen till Afrika lyfts fram. Vi socialdemokrater menar att vi från svensk sida borde ha en tydligare strategi för Afrika och att vi borde vara mer drivande i den frågan även inom EU. Så sent som förra fredagen, när nämnden hanterade just handelsfrågorna, anmälde vi socialdemokrater en avvikande ståndpunkt i den här frågan om att vi tycker att EU saknar en tydlig strategi för att fördjupa relationerna med partner i såväl Afrika som Latinamerika. Detta utifrån rådande omständigheter och utifrån den stora potentialen.

Vi menar såklart att ekonomisk utveckling är oerhört viktigt och att handel och investeringar är viktigt, men vi menar också att det är väldigt viktigt att människorna och civilbefolkningen kommer med i den utvecklingen. Det finns ju flera exempel på att så inte alltid är fallet. Det är alltså otroligt viktigt att se till helheten.

Det pågår flera konflikter på den afrikanska kontinenten som skapar ett oerhört stort humanitärt lidande och som också riskerar hela regionens stabilitet. Konflikten i Sudan, som utrikesministern nämnde, är definitivt en sådan. Men vi har även Demokratiska republiken Kongo och Etiopien, för att nämna ytterligare två. Här får USAID:s tillbakadragande enorma konsekvenser. Bara nu under veckan har vi fått exempel på organisationer som tvingats stänga flyktingläger i östra Kongo i ett läge när antalet flyktingar i det området ökar dramatiskt till följd av striderna.

Det är inte bara finansieringen som är problemet, utan många organisationer lyfter också fram att infrastrukturen som USAID stått för nu försvinner. Den har många organisationer kunnat verka genom. Det får enorma konsekvenser i sig självt.

Jag undrar vilken roll utrikesministern anser att EU kan och bör ta och hur vi säkerställer att vi klarar att bedriva långsiktigt utvecklingsarbete, också med utvecklingsbistånd, samtidigt som vi klarar av att stötta vad gäller de absolut mest akuta humanitära behoven.

Vad gäller Demokratiska republiken Kongo vill jag ställa frågan jag ställt vid många tidigare tillfällen, både i utskottet och här, om mineralavtalet med Rwanda, som ju har legat på bordet tidigare. Kan det tänkas dyka upp under den här punkten?

Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V):

Jag hade samma två frågor som Alexandra från Socialdemokraterna tog upp och instämmer i dem.

När det kommer till Kongo pratar vi om mer än en halv miljon människor som har tvingats fly från sina hem. På vilket sätt kan EU arbeta hårdare för att stoppa den humanitära katastrof som pågår? Jag förstår att fokus är på Sudan, och det är också väldigt viktigt, men det blir nog konstigt om en av de största humanitära katastroferna i världen just nu inte tas upp när man pratar om Afrika.

Jag har ytterligare en fråga, och den handlar om handel. Det står ju att detta gäller såväl fred och säkerhet som multilateralt samarbete med handel och investeringar. Vi brukar alltid tycka att handel ska vara rättvis. Regeringen har hittills inte velat ha rättvis handel. Frågan blir då varför man vill ha orättvis handel.

Jag vill återigen fråga om regeringen har ändrat sin ståndpunkt när det kommer till att handel ska baseras på rättvisa. Det innebär att den inte bara gynnar EU utan också de människor som de facto bor i Afrika. Europa har ju en historia där som inte ser så bra ut, vilket bland annat har lett till att till exempel Frankrike just nu blir utslängt från land efter land. Det kan vara bra att ta i beaktande att om man inte vill göra om sina historiska misstag – om vi nu ska kalla dem misstag – bör man tänka på att handel och liknande bör bedrivas utifrån ett rättviseperspektiv.

Anf. 35 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tycker att det som tas upp i regeringens ståndpunkt är väldigt viktigt. Jag har ingenting emot det. Men jag är inne på samma sak som Alexandra när det gäller just USAID, biståndet och hur EU kommer att agera i förhållande till detta.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv en fråga. Delar utrikesministern min bild att skälet till att vissa länder har synpunkter på till exempel Frankrike och slänger ut dem inte är att man har bedrivit för mycket handel med dem i den stil som EU nu försöker göra med Afrika?

Anf. 37 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Jag tackar för frågorna.

Vi börjar med den humanitära responsen i Sudan. Den var redan före de senaste månadernas utveckling kraftigt underfinansierad. Bortfallet av humanitär finansiering till Sudan till följd av i synnerhet de amerikanske neddragningarna har medfört att de humanitära aktörerna ledda av FN:s landteam nu gör omprioriteringar inom och neddragningar av det humanitära biståndet.

Som ett resultat av detta kommer ett minskat antal människor, 86 procent av den initiala mottagargruppen, att motta humanitärt stöd. Ransonerna av till exempel mat kommer att minska. Sudan är ett av de länder som mottagit mest amerikanskt humanitärt bistånd. Inför 2025 väntades amerikansk finansiering enligt FN att täcka drygt 40 procent av FN:s humanitära responsplan.

EU genomför nu en genomlysning av konsekvenserna av att USA frusit sitt bistånd och vad EU kan göra utifrån behoven i olika afrikanska länder. När man sedan generellt tittar på EU och Afrika, som svar på Alexandra Völkers reflexioner om bristande engagemang från EU:s sida, finns det en strategi för EU och Afrika med fyra pelare. Det handlar om Global Gateway, som jag nämnde, fred och säkerhet, migration och om ett gemensamt åtagande för multilateralism. Det behöver förstås anpassas. Men det visar ändå att vårt samarbete med Afrika är djupt och brett. Jag uppfattar att det finns ett väldigt stort engagemang för att samarbeta med Afrika men också med Latinamerika.

När det sedan gäller biståndet till Rwanda har regeringen gett Sida i uppdrag att genomföra en genomlysning av Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete och att tills vidare inte ingå nya avtal med rwandiska statliga aktörer. Jag vet att det finns andra länder som agerar likadant.

EU har sedan ett år tillbaka ett samförståndsavtal, som lyftes fram här, om hållbara värdekedjor för kritiska råvaror. Samarbetet ska inte minst

främjas av transparens och på så sätt bidra till att motverka illegal handel med dessa råvaror. Det är särskilt viktiga frågor för regionen.

För att nå en långsiktigt hållbar lösning på den pågående konflikten krävs att frågan om hantering och fördelning av naturresurser också adresseras. I EU:s strategi för Storasjöregionen som antogs 2023 läggs också stor vikt vid en hållbar resursförvaltning.

Som svar på den fortsatta konflikten överväger EU och dess medlemsstater olika åtgärder. Vid FAC i februari meddelade HRVP att en översyn av samförståndsavtalet om kritiska mineraler ska göras, och den översynen pågår just nu.

Påståendet att regeringen inte vill ha rättvis handel är naturligtvis någonting som jag vänder mig emot. Jag instämmer därmed jakande som svar på ordförandens fråga. Jag menar att frihandel är rättvis handel.

Global Gateway är ett exempel på hur vi jobbar framåt med investeringar i infrastruktur och grön omställning med partnerskap. Till exempel var som bekant kronprinsessan i Nigeria i veckan. De vill också se fler svenska företag där.

Som jag brukar säga är Sverige kanske ett av de mest frihandelsvänliga länderna i världen. Jag ser enorma möjligheter när andra länder nu bygger murar till omvärlden att vi nu kan kliva fram och bidra till mer handel. Det bidrar också till att människor lyfts ur fattigdom och misär.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag har inte hört några tydligt uttalade avvikande ståndpunkter. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss vidare på dagordningen till dagordningspunkt 7, Västra Balkan.

Anf. 39 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Diskussionen syftar till att vägleda EU:s agerande mot bakgrund av den aktuella situationen i regionen och i synnerhet den senaste händelseutvecklingen i Serbien och i Bosnien och Hercegovina. Det är också en uppföljning av den middag med utrikesministrarna från västra Balkan-länderna som säger rum kvällen före rådmötet.

Diskussionen ramar in av det allvarliga säkerhetspolitiska läget i Europa med anledning att Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och den senaste omvärldsutvecklingen.

Läget på västra Balkan är skört, och påverkan från externa aktörer är omfattande. Den amerikanska biståndsmyndigheten USAID:s indragna stöd till civilsamhället och regionen är ett hårt slag mot reformarbetet för ökad öppenhet och demokrati i länderna, vilket också EU och Sverige säger.

Bosnien och Hercegovina befinner i en politiskt svår situation efter att presidenten för Republika Srpska Milorad Dodik under de senaste veckorna har vidtagit omfattande åtgärder som står i strid med landets konstitution och Daytonavtalet. Detta underminerar Bosnien och Hercegovinas funktionalitet och suveränitet och riskerar att hota säkerheten och stabiliteten i regionen.

Regeringen följer också de omfattande demonstrationerna i Serbien. Polisräderna mot civilsamhället i februari i år inklusive mot svenska biståndspartner är ett allvarligt steg i fel riktning. Den demokratiska

tillbakagången i landet är oroväckande. Det är centralt att regeringen i Belgrad fullt ut respekterar demonstranternas och civilsamhällets fri- och rättigheter.

Inom ramen för Serbiens EU-närmande behöver landet även ansluta sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt genomföra grundläggande rättsstatsreformer. Reformerna krävs för att säkerställa transparens, mediefrihet och att fria och rättvisa val kan hållas.

Regeringen avser att framföra sin förväntan på att EU givet det rådande allvarliga omvärldsläget investerar i fortsatt dialog med kandidatländerna på västra Balken och framhålla vårt gemensamma ansvar för europeisk säkerhet.

Regeringen avser att framföra vikten av att EU fortsätter att tydligt uttrycka sin förväntan om att alla kandidatländer och potentiella kandidatländer fullt ut ansluter sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och fortsätter att genomföra reformer som ett led i EU-närmandet.

Slutligen försvåras den regionala säkerheten och utvecklingen av bristande framsteg i den EU-ledda normaliseringsdialogen mellan Serbien och Kosovo. Regeringen avser att framföra sin förväntan att Serbien och Kosovo fullt ut genomför sina respektive åtaganden inom ramen för den EU-ledda normaliseringsdialogen.

Anf. 40 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Även här är det bra och viktigt att frågan lyfts fram. Det är en väldigt oroväckande utveckling på västra Balkan i många hänseenden. Vi är väldigt bekymrade över denna.

Vi har bland annat en ledare för Republika Srpska som har dömts till fängelse för att ha antagit separatistiska lagar, men man fortsätter samtidigt att stödja regionen. En fråga är vilka åtgärder som utrikesministern anser att EU kan vidta för att stödja Bosnien och Hercegovinas territoriella integritet.

Vi ser också ett väldigt stort behov av att EU tydligt måste kritisera Serbien för dess hantering av civilsamhället och icke-statliga organisationer och aktörer. Det är helt oacceptabelt hur domstolar och polisen använder sin makt för att få civilsamhällets organisationer att sluta.

Det är över huvud taget en väldigt oroväckande utveckling. Vi hoppas verkligen att EU agerar ännu mer kraftfullt och tydligt gentemot den utveckling som vi ser i både Serbien och Bosnien.

Jag tänker att jag framför allt är nyfiken på svar om ledarna av Republika Srpska.

Anf. 41 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Jag tackar för frågan. Regeringen följer, som det heter, noga utvecklingen i Bosnien och Hercegovina tillsammans med EU och andra länder. Det kommande mötet i rådet blir ett tillfälle att diskutera just respons.

Sverige välkomnar naturligtvis en sådan diskussion och anser att det är viktigt att överväga alla olika gemensamma handlingsalternativ.

När det sedan gäller demonstrationerna har demonstranterna hittills inte velat förknippas med EU. Det är dock uppenbart att de reformer som de efterfrågar överlappar med reformagendan inom EU-närmandet. Det

inkluderar bland annat reformer för att stärka rättsstaten, möjliga och fria val och att motverka korruption.

Genomförandet skulle naturligtvis förbättra medborgarnas situation, värna fundamentala europeiska värderingar och bidra till framsteg i Serbiens mycket stillastående EU-närmande.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Nästa punkt är punkten 8, Övriga frågor.

Anf. 43 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag vill bara informera om att i samband med FAC kommer det som jag nämnde att anordnas en middag med utrikesministrarna från västra Balkan. Det kommer också att hållas ett högnivåmöte mellan EU och Palestina direkt efter FAC.

Regeringen välkomnar högnivåmötet som ett tillfälle att konkretisera såväl EU:s stöd till palestinska myndigheten som förväntningarna som EU har på Palestinas reformarbete.

Avslutningsvis vill jag nämna att det pågår förberedelser för att ordna en mellanstatlig konferens mellan EU och Albanien i anslutning till FAC, en så kallad IGC. Förutsatt att enighet nås i rådet planeras det för att öppna för kapitelkluster nummer 2 med Albanien.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Kapitelkluster är ett intressant ord.

Jag tackar så mycket för informationen. Vi tackar utrikesministern med medarbetare för deltagande vid dagens EU-nämnd och önskar trevlig helg och lycka till.

Innehållsförteckning

2024/25:30

11 april

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	2
Anf. 7 ANNA LASSES (C)	3
Anf. 8 ALEXANDRA VÖLKER (S)	3
Anf. 9 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	4
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	4
Anf. 12 DANIEL RIAZAT (V)	5
Anf. 13 ANNA LASSES (C)	7
Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S)	7
Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP)	8
Anf. 16 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	9
Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V)	11
Anf. 18 ANNA LASSES (C)	12
Anf. 19 ALEXANDRA VÖLKER (S)	12
Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S)	13
Anf. 22 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	13
Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP)	13
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 25 REBECKA LE MOINE (MP)	14
Anf. 26 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 27 DANIEL RIAZAT (V)	14
Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 30 DANIEL RIAZAT (V)	14
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	14
Anf. 33 ALEXANDRA VÖLKER (S)	16
Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V)	16
Anf. 35 ANNA LASSES (C)	17
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 37 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	17

2024/25:30
11 april

Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 39 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	18
Anf. 40 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	19
Anf. 41 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 43 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	20
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	20